

Školské kolo OLYMPIÁDY ZO SLOVENSKEHO JAZYKA A LITERATÚRY

školský rok 2021/2022, 14. ročník

KATEGÓRIA B

1. časť – písomná

TEST

Čas na vypracovanie testu: 30 minút

Ukážka 1

Jonas Jonasson – Pomsta je sladká, a. s.

Osamelý dvadsiatnik sa však nemienil pred nikým ponížovať. Rozhodol sa, že sa v hierarchickom rebríčku vyšplhá čo najvyššie, aby odtiaľ osobne dozeral na rozkvet odhodlanosti a rozhodnosti, bez prejavovania zbytočných ohľadov.

To nič, že si to vyžiada čas, nezáleží na tom, že to pôjde na niečí úkor. A nie je dôležité, o aký rebríček pôjde, len nech je vrchol poriadne vysoko.

Šplhanie začal tým, že si našiel miesto v jednom najvychytenejších štokholmských obchodov s umením. O pravom umení vedel svoje a počas pohovoru s váženým majiteľom galérie Alderheimom sa mu ho podarilo presvedčiť o svojom vysokopozitívnom vzťahu k odpornému modernizmu. Pre istotu pred stretnutím dôkladne študoval, takže na pohovore bez váhania chrľil vety ako:

„Nie je pre mňa ľahké sedieť zoči-voči najväčšiemu znalcovi umenia v našom meste a vyjadrovať sa k hĺbke umelcovho zámeru.“

Tým narážal na zakladateľa surrealizmu, na ktorého sa budúci zamestnávateľ, našťastie, nepýtal, lebo Victor zabudol jeho meno. Spomenul si iba na to, že ide o ľavicového básnika a zakladateľa akejsi skupiny antifašistov. Skrátka, o nejakého idiota.

<https://www.martinus.sk/?ultem=777173>

1. V ktorej možnosti je najlepšie vystihnutá postava Victora z ukážky 1?
 - A. Ide o cieľavedomého mladého muža, ktorý sa chcel stať odborníkom na umelecké diela.
 - B. Ide o pribojného mladíka, ktorý sa rozhodol, že na ceste za uplatnením bude myslieť len na seba.
 - C. Ide o mladého muža, ktorý svoju cestu za kariérou začína pohovorom s ľavicovým básnikom.
 - D. Ide o dvadsiatnika, ktorý chce byť v živote úspešným predajcom umeleckých diel, preto tvrdo študuje.

2. Ako by ste charakterizovali na základe autorovej štylizácie textu v ukážke 1 spôsob, ktorým priblížil postavu Victora?
- A. Autor použil pri predstavení postavy iróniu.
 - B. Autor vyjadril dobrácke pochopenie postavy.
 - C. Autor stvárnil postavu pomocou jej karikatúry.
 - D. Autor prejavil súcit s konaním postavy.
3. Ktorú písomnosť treba nevyhnutne priložiť k žiadosti o pracovný pohovor?
- A. štruktúrovaný životopis
 - B. doklad o dosiahnutom vzdelaní
 - C. odporúčanie od predchádzajúceho zamestnávateľa
 - D. výpis z registra trestov
4. V ktorej možnosti je správne určený slovný druh zvýraznených slov z ukážky 1 *to pôjde na **niečí** úkor a **počas** pohovoru s majiteľom galérie?*
- A. prídavné meno, príslovka
 - B. zámeno, predložka
 - C. prídavné meno, predložka
 - D. zámeno, príslovka
5. Ktorá častica z ukážky 1 vyjadruje Victorov komplexný postoj voči predstaviteľom umenia surrealizmu?
- A. skrátka
 - B. našťastie
 - C. len
 - D. takže
6. V ktorom odseku ukážky 1 sa nachádzajú slová/slovné spojenia, ktoré vytvárajú vzťah kontextovej antonymie?
- A. V prvom.
 - B. V druhom.
 - C. V treťom.
 - D. V poslednom.

7. Ktoré z uvedených slov vzniklo zo zvukomalebného citoslovca?
- A. šplhanie
 - B. chrlil
 - C. zoči-voči
 - D. idiota
8. V ktorej možnosti sú správne určené vidy slovies z prvého odseku ukážky 1?
- A. Jedno sloveso má nedokonavý vid a štyri slovesá majú dokonavý vid.
 - B. Dve slovesá majú nedokonavý vid a tri slovesá majú dokonavý vid.
 - C. Tri slovesá majú nedokonavý vid a dve slovesá majú dokonavý vid.
 - D. Štyri slovesá majú nedokonavý vid a jedno sloveso má dokonavý vid.
9. Koľko nezhodných prívlastkov sa nachádza v prvom odseku ukážky 1?
- A. 1
 - B. 2
 - C. 3
 - D. 4
10. Ktorý slovotvorný postup nie je využitý v slovách z názvu ukážky 1?
- A. všetky sú využité
 - B. odvodzovanie
 - C. skracovanie
 - D. skladanie
11. Ktoré nepravidelne sa stupňujúce prídavné meno je v treťom stupni?
- A. najvyššie
 - B. najvyčytenejších
 - C. najväčšiemu
 - D. ani jedno
12. Ktorý druh vedľajšej vety je podčiarknutý v nasledujúcom súvetí?
- Tým narážal na zakladateľa surrealizmu, na ktorého sa budúci zamestnávateľ, našťastie, nepýtal, lebo Victor zabudol jeho meno.*
- A. prísudková vedľajšia veta
 - B. predmetová vedľajšia veta
 - C. príslovková vedľajšia veta
 - D. prívlastková vedľajšia veta

13. V ktorej možnosti sa nachádza slovo skloňujúce sa podľa rovnakého vzoru ako slovo *galéria*?

- A. marhuľa
- B. orchidea
- C. barla
- D. kára

Ukážka 2

Cyrano, tak ako ho Rostand pôvodne napísal, je Roxanin bratanec a má dvadsaťštyri rokov. No už Coquelin starší, jeho prvý predstaviteľ, mal svoje roky – a aj neskôr sa v rôznych krajinách v úlohe Cyrana vystriedal celý rad skvelých starších hercov.

Ani môj preklad táto tradícia neobišla. Prvý si môjho Cyrana zahral šesťdesiatnik Milan Lasica, ktorý si na svoju úlohu zaspomínal aj v jednom z fejtónov v knihe *Bodka* – a hádam ešte nikdy predtým nezložil slovenský herec prekladateľovi takú poklonu:

„Zacitujme si z hry *Cyrano*, ktorú Ľubomír Feldek preložil kongeniálne. Hovoril som na javisku tie verše jedenásť rokov, viac ako dvestokrát...

*Tak by vám jazyk šiel vždy podľa želania –
keby ste mali vtip a štipku vzdelania.
Boh skryl však pred vami aj malú násobilku,
z kráľovskej múdrosti vám nedal ani byľku.
A ak ste korunovaný, tak iba vôl!
No stokrát keby váš um nadanejší bol,
nádej si nerobte, že tu, na scéne ducha,
predviest' ho bola by vec pre vás jednoduchá.
Veď ani na jednu z tých duchaplných fráz,
čo som tu vymyslel – vám nedal by som čas.
Ja totiž zo seba si môžem strieľať –
neradím to už viac nikomu v tejto sále!*

Kto to o sebe tak duchapľne hovorí? Cyrano alebo Ľubo?“

14. Ku ktorému slovu z ukážky 2 by ste mohli nájsť v slovníku toto vysvetlenie: *majúci rovnaké vynikajúce vlastnosti ako niekto iný al. niečo iné?*
- A. kongeniálny
 - B. duchaplný
 - C. nadanejší
 - D. korunovaný
15. Kto je na základe ukážky 2 jej autorom?
- A. Ľubomír Feldek
 - B. Milan Lasica
 - C. Edmond Rostand
 - D. Coquelin starší
16. Ktoré tvrdenie vyplýva z ukážky 2?
- A. Postava Cyrana bola vydaná napospas svojvôli režisérov.
 - B. Postava Cyrana bola pôvodne napísaná pre mladého herca.
 - C. Herci stvárňujúci Cyrana sa navzájom vedome i nevedome inšpirovali.
 - D. Herci stvárňujúci Cyrana i prekladatelia tejto hry sa navzájom poznali.
17. Čím sa musí vyznačovať podľa básnického textu v ukážke 2 dobrý rečník?
- A. vzdelaním, empatiou
 - B. zmyslom pre vtip, pohotovosťou
 - C. sebareflexiou, odvahou
 - D. zmyslom pre načasovanie, múdrosťou
18. Ako sa nazýva jav, pri ktorom to isté slovo znamená niečo v jednom jazyku, ale niečo iné v druhom jazyku?
- A. internacionalizácia
 - B. polysémia
 - C. medzijazyková homonymia
 - D. preberanie slov
19. Ktorý druh viet podľa modálnosti predstavujú všetky vety v básnickom texte ukážky 2?
- A. želacie
 - B. rozkazovacie
 - C. zvolacie
 - D. oznamovacie

20. Ktorý druh čísloviek sa nachádza v básnickom texte ukážky 2?
- A. iba násobné
 - B. druhové i základné
 - C. násobné i základné
 - D. iba druhové
21. Ktorý rým dominuje vo veršovanej časti ukážky 2?
- A. striedavý
 - B. združený
 - C. obkročný
 - D. prerývaný
22. V ktorej možnosti sa nachádza hrubo vytlačený správny výraz?
- A. Predniesť prejav spamäti/**z pamäti**.
 - B. Tváril sa suverénne iba na oko/**naoko**.
 - C. **V tom**/Vtom ho slovne napadol.
 - D. Na slepú babu sa hrá poslepiečky/**po slepiečky**.
23. Koľkokrát hral podľa ukážky 2 Milan Lasica priemerne ročne postavu Cyrana?
- A. jedenásťkrát
 - B. osemnásťkrát
 - C. tridsaťkrát
 - D. dvadsaťpäťkrát
24. V ktorej možnosti je uvedené antonymum k slovu duchaplne?
- A. duchaprázдно
 - B. bezmyšlienkovito
 - C. bezducho
 - D. oduševnene
25. Ktorý verš narúša rytmus veršovaného textu z ukážky 2?
- A. *Boh skryl však pred vami aj malú násobilku,*
 - B. *nádej si nerobte, že tu, na scéne ducha,*
 - C. *Ja totiž zo seba si môžem strieľať –*
 - D. *neradím to už viac nikomu v tejto sále!*

Autori: PhDr. Katarína Hincová, PhD., Mgr. Alžbeta Palacková

Recenzovala: PhDr. Henrieta Buzgová, PhD.

Korektúra: Mgr. Alžbeta Palacková

Vydal: IUVENTA – Slovenský inštitút mládeže, Bratislava 2021